

Præsten kan faae Leilighed til at komme og prædike for Folk, naar de ønske det. Jeg ser ikke, at det er Andet end den naturlige Gang, hvort det kan gaa. Dersom noget Menneske i 1855 havde sagt, at Sognebaandslovningsloven var noget af det Unaturligste, der kunde tænkes, kunde der have været nogen Grund dertil; thi det var et Brud med et helt andet System, og dersom Nogen havde sagt det i 1868 om Valgmenighedsloven, kunde jeg have forstaaet det. Men at sige det nu! Ja, det eneste Unaturlige, vil jeg indrømme, er, at dette Punkt ikke er blevet fremdraget for lang Tid siden, men først nu. Det eneste Unaturlige er, at Valgmenighedsloven kom i Aaret 1868, i Stedet for at dette Punkt burde være kommet frem i Aaret 1868; da vilde sandsynligvis Meget have været anderledes end nu. Jeg har ikke fremdraget, og har med Villie ikke villet røre ved Spørgsmaalet om Forholdet til Valgmenighedsloven. Men det er bragt frem, og det skulde gjøre mig overmaade ondt, om dette Punkt skulde være det, der skulde bringe Lovforslaget til at falde. Jeg vil være nødt til at berøre det, eftersom det ærede Medlem fra Kjøbenhavn har draget det saa stærkt frem og ligeledes den høitærede Kultusminister. Hvad Indflydelse, hvad Virkning vil dette Lovforslag efter Livets Erfaring have paa Valgmenighederne? Er det en Fremgang, en Bestyrkelse af Valgmenighederne? Kan dette Forslag paa nogen mulig Maade virke til, at Alting bliver kastet hulter til hulter, til Oplosning gjennem Valgmenigheder. Nei, tværtimod tror jeg, at det vil have den modsatte Virkning, altsaa en hæmmende, og jeg skal tillade mig at godtgjøre dette. Det vil have denne Virkning baade med Hensyn til Dp r e t t e l s e n af Valgmenigheder og med Hensyn til D p h ø r e t af Valgmenigheder. Man har jo nemlig lagt overmaade store Byrder paa dem, der stifte Valgmenigheder, idet man har forlangt, at de skulle bygge Kirker. Nu er det engang lagt paa dem; men saa siger jeg: Giv nu disse Sognebaandsløvere Ret til at blive hjemme i deres egen Kirke; saa maatte det dog være underligt, om de hellere end at vælge dette vilde vælge at bygge sig en Kirke; og i alt Fald forekommer det mig, at dersom

de gjøre det, maa der være saa tvingende Grunde dertil, som der meget sjelden ville være her i Landet. Jeg ser altsaa slet ikke Andet, end at dette lille Forslag vil forhindre, at Folk faae Lyft til at bygge sig Kirker, fordi de have deres egen Kirke, som de efter min Mening have fuldstændig Ret til at benytte. Men dernæst skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa med Hensyn til Valgmenighedernes Dphor, at de jo ikke ere evige, at den Dag kan komme, da de Mænd, der have knyttet sig til en Valgmenighed, kunde ønske at vende tilbage. Men hvorfor kunne de ikke gjøre det? Fordi vi have tvunget dem til at bygge en Kirke, og vi kunne ikke forlange af dem, selv om vi ere nok saa meget imod dem, at de skulle sælge deres Kirke til et Pakhus eller til noget som helst anden Brug. Dersom altsaa en Valgmenighed skulde ophøre at eksistere, er der dog den store Hindring for, at dette kan ske, at der staar en Kirkebygning, der er deres egen, og dersom denne Kirkebygning ikke var der, saa vendte de langt, langt snarere tilbage. Derfor skal man ikke tvinge dem dertil. Man skal lade Valgmenighedsloven staa og være fuldstændig det, den er, men sætte det Punkt ind: Er I Ti eller Tyve — hvad det nu vil blive — der ville have den Præst, I vælge, ind i Eders egen Sognekirke, kunne I gjøre det. Derved tror jeg, det forhindres, at der bygges nye Kirker, og derved forhindres Valgmenighedens Dannelse. Det, som jeg vil, og det, hvorfor jeg i Dvrigt indtil Sagens videre Fremgang holder paa dette Punkt, og det, der for mig staar som Hovedforslaget her, er, hvad der blev sagt i sin Tid af den høitærede Conseilspræsident, da Valgmenighedsloven blev tvungen igjennem: „Det stod da klart for mig, ligesom det staar klart for mig endnu den Dag idag, at det, der for en frodig og lykkelig Udvikling af det danske Folks indre Liv er det Væsentligste, er en besindig, fremadgaaende, reformerende Udvikling paa det kirkelige og religiøse Gebet“. Det er det, jeg ser, og jeg ser ikke Andet heri end en fuldstændig rolig, men i en vis Forstand fremadgaaende Bevægelse; — idet jeg, som sagt, skal indrømme, at det burde være kommet før Valgmenigheds-